

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

A szakvélemény címe: Turisztikai honlap tartalmának szerzői jogi védelme

Ügyszám:

SZJSZT - 08/12.

A szakvélemény szövege

A Bíróság által feltett kérdések:

- 1) Állapítsa meg a szakértő, hogy a *f.-ikirandulas.hu* honlapon a felperes által írt és közzétett
 - a) a keresetlevél 1. sz. mellékleteként csatolt „Ásványmúzeum” c. leírás,
 - b) a keresetlevél 3. sz. mellékleteként csatolt „Vízimalom napórával” c. leírás,
 - c) a keresetlevél 4. sz. mellékleteként csatolt „Mithras-szentély” c. leírásaz 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 1. §-a alapján szerzői jogi védelem tárgyát képező alkotásnak tekintendő-e (egyéni, eredeti jelleg – elsődleges kereseti kérelem jogcíme).
- 2) Állapítsa meg a szakértő – amennyiben az 1) kérdésre adott válasza nemleges –, hogy az 1) kérdés a)-b)-c) alpont alatti leírás az Szt. 60/A. §-a szerinti *adatbázisnak* tekintendő-e, s ez alapján megilleti-e a felperest az adatbázis előállítójának 84/A. §-a szerinti védelme (másodlagos kereseti jogcím).
- 3) Az 1) pontban, avagy a 2) pontban feltett kérdésre adott igenlő szakértői válasz esetén állapítsa meg a szakértő, hogy az alperes „f.-iturista.hu” weboldalán a keresetlevél 2. számú mellékletében az adott címszó és kép melletti szövegek, nevezetesen:
 - a) „Az Ásványmúzeum a templom közelében egy régi parasztházban található. Létrehozója és tulajdonosa M. I. és családja. 40 évi gyűjtőmunkájuk legszebb darabjait mutatja be a kiállítás.”
 - b) „A településen a mindennapi megélhetéshez szükséges lisztet három malom állította elő. Ezek közül napjainkra csak egy maradt meg. Ez az uradalom ősi malmának a helyén épült a XVII-XVIII. században. A kastély szomszédságában, a Pellengér közelében találjuk. Folyosó indul ki pincéjéből, egykor talán a kastélyba vezetett. Homlokzatán napóra és Madonna-kép látható.”
 - c) „A Római kort megelőző időkből és vele párhuzamosan is, Mithras nevét megtaláljuk az indiai Rigvédában (Mitra) és az iráni Avesztában (Mithra). Azaz tisztelték az Indus és a Gangesz völgyében, hasonlóképpen a Perzsa Birodalomban, ahol királyfeliratokon is olvasható a neve. Tisztelete továbbterjedt Kis-Ázsiára és tulajdonképpen a Földközi tenger medencéjének keleti felére (Mithrász, Mithrész). Alakja a kaukázusi népek epikájába is átszármazott, a róla szóló történetet ma is mesélik. Kultikus tisztelete napjainkban is él a hinduizmusban és a párszi vallásban. F. [településen] egy 2x1.5 m-es színes domborművet találtak, ami Mithrast perzsa ruhában ábrázolja, amint egy bikát nyom térdével a földre, miközben törét annak nyaki ütőerébe döfi. Az 1866-ban megtalált lelet fölé faragott mészkőből boltozatot építettek.”jogosulatlan felhasználásnak tekinthető-e? Amennyiben a felperes által kifogásolt szöveg korábban is szabadon elérhető volt, megvalósulhatott-e a jogsértés, fennáll-e a szabad

felhasználás esete? A megállapításokat – amennyiben eltérő minősítéseket állapít meg – témánként külön-külön tegye meg.

4) A 3) kérdésre – akár az elsődleges, akár a másodlagos kereseti jogcímre – adott igenlő szakértői válasz esetén a felperes teljesítményére, mindkét oldalon a turisztikai célú felhasználás tényére is figyelemmel – arányban álló-e, reális-e a weblapon közzétett díjazás, azaz az 1) a) pont szerinti napi 10.000 Ft + Áfa, az 1) b) pont szerinti napi 10.000 Ft + Áfa, az 1) c) pont szerinti napi 10.000 Ft + Áfa felhasználási díj, avagy kártérítési igény. (A kereset szerint az a)-b)-c) pont mindösszesen egy napra 30.000 Ft + Áfa, egy hónapra 900.000 Ft + Áfa.)

5) A szakértő egyéb észrevétele.

6) Válaszolja meg a szakértő a felperes 14. alatt, az alperes 16. alatt feltett kérdései közül azokat, amelyek a bíróság által feltett kérdéseket nem érintik, de relevánsak a jogvédelem, a jogsértés, az Szjt. 94. § (2) bekezdés szerinti kártérítés, az Szjt. 84/A. § (4) bekezdés szerinti díjazás tekintetében.

Az eljáró tanács szakvéleménye:

Ad 1. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szjt.) 1. § (2) és (3) bekezdése szerint szerzői jogi védelem alá esik az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása, mely védelem a művet a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. Ez a védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől. Elengedhetetlen viszont, hogy a *tartalom gondolati kifejezése egyéni, eredeti* jelleggel bírjon.¹ Az egyéni, eredeti jelleg megállapíthatóságának az is feltétele, hogy a mű ne legyen más mű szolgai másolása. Ahogyan arra korábban az SzJSzT már többször hivatkozott, egyéni, eredeti jellegű az az alkotás, amely „egyéni abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat, s amely eredeti abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.”²

Az egyéni, eredeti jelleg meglétének megítélése igazodik a műfaji sajátosságokhoz is, hiszen bizonyos típusú műveknél szükségszerűen szűkebb a mozgástér.³ Így egy turistakalauz, illetve egy turisztikai honlap számos adatot, információt tartalmaz, melyek önmagukban nem védettek, és azok pusztá felsorolása sem lenne elegendő szerzői jogi műként való minősítésükhöz.⁴ A *f.-ikirandulas.hu* turisztikai oldalon található leírások, valamint az azok alapját képező „F. – Képes turistakalauz” c. kiadványban található leírások rendelkezhetnek egyéni, eredeti jelleggel.

¹ Erre utal az Szjt. 1. § (3) és (6) bekezdése, összhangban a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi aspektusairól szóló Marrakesh-ben 1994. április 15-én aláírt egyezmény (TRIPS) 9. cikk (2) bekezdésével: „2. A szerzői jogi védelem a kifejezésre és nem pedig önmagában az ötletekre, eljárásokra, működési módszerekre vagy matematikai elméletekre vonatkozik.” Ezt támasztja alá a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) 1996. december 20-án Genfben aláírt Szerzői Jogi Szerződésének (WCT) 2. cikke is: „A szerzői jogi védelem a kifejezési formákra terjed ki, és nem vonatkozik az önmagukban vett ötletekre, eljárásokra, működési módszerekre, illetve a matematikai műveletekre.”

² SzJSzT 38/03.

³ Erre vonatkozóan lásd például az alábbi szakvéleményeket: SzJSzT 22/10., SzJSzT 03/12., SzJSzT 24/08.

⁴ Vö. SzJSzT 6/2005.

Az Szt. 1. § (5) bekezdése szerint „A szerzői jogi védelem nem terjed ki a sajtótermékek közleményeinek alapjául szolgáló tényekre vagy napi hírekre.” Ez a rendelkezés az InfoSoc-irányelvvel való harmonizációt is megteremtő 2003. évi CII. törvény nyomán került az Szt. 1. §-ába, mellyel párhuzamosan a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések közül kikerült az a rendelkezés, mely szerint „tény- és hírszerűt tartalmazó közlemények – a forrás megjelölésével – szabadon átvehetők”. Ez a módosítás világossá tette az SzJSzT 25/00. sz. szakvéleményben már korábban is kifejtetteket, azaz hogy pusztán tények, hírek átvétele nem szabad felhasználásnak minősül, hiszen kizárólag tényekből, adatokból álló közlemények esetén eleve nincs szó szerzői jogi védelemben részesülő műről. „Az információ, a hír, valamint a pusztán hírt tartalmazó közlemény magában nem mű, tehát nem monopolizálható, azt bárki közölheti.”⁵ Ugyanakkor egyes turisztikai látnivalókról információt szolgáltató, színes, olvasható, egymáshoz képest is elrendezett leírások szerzői jogi védelemben részesülhetnek, amennyiben a megformált tartalom, az azonosíthatóan kifejezett gondolatok egyértelműen utalnak a szerző személyére. A védelem ilyenkor is igazodik a tartalom és műfaj sajátosságaihoz.⁶ Megállapítható, hogy egy turisztikai látnivaló leírásának számtalan módja lehet, tehát az egyes leíró szövegek nincsenek teljesen meghatározva a körülmények, a rendelkezésre álló információk által.⁷

A honlapon található ismertetések létrehozása során azok alkotója hol nagyobb, hol kisebb mértékben élt a rendelkezésre álló mozgástér által biztosított lehetőségekkel. Az eljáró tanács megállapította, hogy a honlapon közzétett egyes leírások a „F. – Képes turistakalauz” c. könyv szövegein alapulnak, mely turisztikai kalauz színesen, olvashatóan, egyéni, eredeti módon mutatja be az egyes látnivalókat, így az abban szereplő szöveges tartalom, valamint a képek és térképek (mint összekapcsolt mű) szerzői jogi védelemben részesülnek. Ugyanez elmondható a honlap tartalmára nézve is, a számos látnivalót bemutató szövegek egyéni módon mutatják be F. látnivalóit, azokon felismerhetőek a szellemi tevékenységből fakadó eredetiség jegyei. A honlapon nyilvánossághoz közvetített tartalom – a nyomtatásban megjelent könyvvel ellentétben – interaktív műélvezetet tesz lehetővé, az online megjelenítés jellegéből fakadóan eltérő a hozzáférés módja. Az interaktivitás lényege, hogy „a mű egyes részeit a műélvező – a számítógépi programokhoz hasonlóan – tetszőleges sorrendben, időtartamban érzékelheti, „hívhatja le”, ezzel a műben kifejezett cselekménybe, eseményekbe való beavatkozás illúzióját is keltve.”⁸ Jelen ügyben a *f-ikirandulas.hu* oldal „F.” címszava alatt található, az egyes látnivalókat bemutató szövegek, fotók és videók esetében is ilyen sajátos, interaktív felhasználásra van mód. Az egyes szövegek ugyan gyakran igen rövidnek és egyszerűnek, a szerzői jogvédelem ugyanakkor nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől.⁹

Mint hangsúlyoztuk, a szerzői jog nem védi a pusztán információt („tények, adatok megismerésére és közlésére senkinek sincs kizárólagos joga”¹⁰), a szerzői jogi védelem az egyéni, eredeti módon megfogalmazott információra terjed ki. Ehhez az is szükséges, hogy egy adott turisztikai látnivalóról rendelkezésre álljon a „komplexitásnak egy bizonyos minimális szintjét elérő információ.”¹¹ Egyéni, eredeti megfogalmazásra akkor van lehetőség, ha nem csupán a rendelkezésre álló információ közléséről van szó, hanem egyedi módon

⁵ Gyertyánfy Péter (szerk.): A szerzői jogi törvény magyarázata. Budapest, CompLex, 2006. 36.

⁶ Gyertyánfy i. m. 30.

⁷ Ahogyan az az SzJSzT 19/2005. sz. szakvéleményében kifejtésre került, egy mű egyéni jellegének alapvető követelménye, hogy az „ne legyen teljesen meghatározva a körülménynek vagy az alkalmazott eszközök által; legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti emberi választásnak.”

⁸ Ficsor Mihály: Szerzői jogi törvény. Budapest, Viva Media Holding, 1999. 5-6.

⁹ Szt. 1. § (3) bek.

¹⁰ SzJSzT 25/2000., valamint ld. a korábban az Szt. 1. § (5) bekezdése kapcsán kifejtetteket, és az SzJSzT 19/03. sz. szakvéleményét.

¹¹ SzJSzT 25/2000., ld. még SzJSzT 28/03., SzJSzT 11/07.

megfogalmazott, az egyes látnivalók összefüggéseire is rámutató, színes leírásokról. A *f-ikirandulas.hu* oldalon található, az egyes látnivalókat bemutató szöveg ilyen egyéni, eredeti jellegű műnek minősül.

Egy alkotással kapcsolatos szerzői jog főszabály szerint azt illetik, aki a művet megalkotta, tehát a szerzőt.¹² A turisztikai könyv szerzőjének neve ugyan nem szerepel a mű címlapján, vagy első oldalain, és az utolsó oldalon található kolofonban sem (itt az egyéb adatok mellett a szerkesztő, illetve a térkép és a fényképek szerzőinek neve került feltüntetésre), de a könyvben szereplő utolsó látnivalóról szóló leírás után a felperes és férjének neve olvasható a 26. oldalon. Az Sztj. 94/B. § (1) bekezdése szerint „az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették.” A szerzőség véelme alapján a könyvben található leíró szövegek és a hozzájuk kapcsolódó képek szerzőtársai a felperes és férje, hiszen egy turisztikai könyvben szokásosként elfogadható módon – a leíró szövegek utolsó lapján – az ő nevük került feltüntetésre. Bár a könyv kolofonjából kiderül, hogy a felperes férje készítette a fotókat, az nem állapítható meg, hogy a szövegeket egyedül a felperes írta, avagy azokat a férjével közösen írták. Így a szerzőség véelme alapján a szövegek társszerzői felperes és férje. Álláspontunk szerint a perben elhangzott nyilatkozatok alapján meg kell vizsgálni azt is, hogy ez a vélelem megdönthető-e, hiszen a nyilatkozatok alapján az állapítható meg, hogy a felperes és férje által készített könyv törzsanyaga olyan, az Sztj. 5. § (2) bekezdése szerinti összekapcsolt mű, ahol a felperes az önállóan is felhasználható szöveget, a férje pedig a könyvben illusztrációként szolgáló, de szintén önállóan is felhasználható fotókat készítette el. (Megjegyzendő, hogy ha a szöveg esetében a két szerzőnek az Sztj. 5. § (1) bekezdése szerinti közös művéről lenne is szó, a szerzői jog megsértése ellen akkor is bármelyik szerzőtárs önállóan is felléphetne.)

A *f-ikirandulas.hu* honlapon található szövegek nagyban épülnek az említett, a honlap üzemeltetője által írt könyvben olvasható leírásokra, ám azokkal nem teljesen azonosak. A honlapon található, F. látnivalóit bemutató szöveges tartalom egyes részei a könyv szövegéből kerültek átvételre, illetve egyes részei a könyv szövege technikai átalakításával kerültek felhasználásra, mely felhasználásokra a szerzőnek az Sztj. 16. § (1) bekezdése alapján joga volt.

A honlapról az nem derül ki, hogy az egyes nevezetességeket bemutató leírások már létező műből vett részletek, illetve azoknak az internetes megjelenítéshez szükséges átalakításai. Az Sztj. 94/B. § (1) bekezdése szerint az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették. A névfeltüntetés módja igazodik az adott mű jellegéhez, érzékelhetővé tételének módjához. Egy turisztikai honlap esetében megfelelő, ha a névfeltüntetés nem közvetlenül a szöveg mellett, hanem külön menüpont alatt (pl. felhasználási feltételek, kapcsolat, szerzői jogok stb.) történik meg.

A *f-ikirandulas.hu* honlapon található, az egyes látnivalókat bemutató szöveg, illetve szövegrészek mellett szerző neve nem került megjelölésre. A „Kapcsolat” menüpont alatt a felperes nevének került feltüntetésre, hogy felperes a „honlap társszerzője” (bár ebből az nem derül ki, hogy pontosan melyik, a honlapon nyilvánosságához közvetített művek szerzője). A honlap „Felhasználási feltételek” címszó alatt elérhető tájékoztatója szerint „A honlapon a szerző nevével feltüntetett anyagok hasznosítási jogával a szerző rendelkezik. A honlapon szereplő többi tartalom (különösen, de nem kizárólagosan: cikkek, tanulmányok, egyéb írások, grafikák, szövegelemek, beleértve jelen szöveget is) hasznosítási jogával Sz. Zoltánné ev. (továbbiakban: Jogtulajdonos) rendelkezik.” A szóban forgó leírások mellett szerző neve

¹² Sztj. 4. § (1) bek.

nem került feltüntetésre, az idézett tájékoztató pedig arról nyilatkozik, hogy ilyen esetben a felperes rendelkezik a szövegek „hasznosítási jogával”. Az eljáró tanács megállapítja, hogy felperes szerzőségének ily módon – tehát nem közvetlenül a szöveg mellett, hanem külön menüpontban – történő megjelölése egy turisztikai honlapon szokásosnak minősíthető.

Megjegyezzük, hogy nem azért kell a felperest a honlapon található szövegek szerzőjének tekinteni, mert a honlap „Felhasználási feltételek” címszója alatt akként nyilatkozik, hogy ő rendelkezik a szövegek „hasznosítási jogával”, hanem mert az Szjt. 94/B. § (1) bekezdése szerinti szerzőség vétele alapján őt kell a mű alkotójának tekinteni, hiszen a honlapon feltüntetésre került a neve mint társszerző, és a szövegek alapját képező könyvben is szerzőként került feltüntetésre. A per eddigi adatai alapján nem történt ellenbizonyítás arra nézve, hogy az adott szövegeknek ő a szerzője.

Összegezve: az eljáró tanács megállapítja, hogy a „F.– Képes turistakalauz” c. könyv szerzői alkotásnak minősül. A könyvben található szöveges alkotás szerzője műve egyes részeit átalakította az internetes felhasználás jellegzetességeihez is igazodva, más részei változatlan formában átvételre kerültek, és az így megalkotott leírásokat a *f-ikirandulas.hu* honlapon nyilvánossághoz közvetítette (Szjt. 26. § (8) bek.) más tartalmakkal együtt. A turisztikai látnivalókra vonatkozó tények, ismeretek pusztá felsorolása, egyszerű számba vétele nem minősülne szerzői műnek, a jelen esetben azonban az egyes turisztikai látnivalók leírására választott szavakból, kifejezésekből, az információk közlésének megválasztott sorrendjéből, a leírások struktúrájából következően egyéni, eredeti módon létrehozott alkotásról van szó. A rendelkezésre álló adatok alapján¹³ nem állítható, hogy a felperes honlapján szereplő leírások más szövegek szolgálai másolása útján kerültek volna megalkotásra.

Megjegyezzük továbbá, hogy egy alkotás szerzői jogi védelme nem annak függvénye, hogy a jogosult a művén feltünteti-e a felhasználás engedélyhez, illetve díjfizetéshez kötését – a védelem az alkotás létrehozásának pillanatától fennáll, az esetlegesen a szerzői jogi védelemre utaló jelzések, figyelemfelhívások a jogszerűtlen felhasználások visszaszorítását segíthetik ugyan, de nem a védelem feltételei.

Ad 2. Bár a második kérdésre a bíróság csak az első kérdésre adott nemleges válasz esetén vár választ, az eljáró tanács az alábbiak kifejtését indokoltnak tartja. Mint az az előző kérdésre adott válaszban említésre került, egy turistakalauz, illetve egy turisztikai honlap szükségszerűen számos adatot, információt tartalmaz, melyek önmagukban, illetve pusztá felsorolásuk önmagában nem lenne elegendő azok szerzői jogi műként való minősítéséhez. Ilyen esetben is minősülhet azonban az elrendezett információ, illetve adathalmaz adatbázisnak. A jelen ügy kérdéseiben szereplő három leírás önmagában nem minősül adatbázisnak, a bíróság által feltett kérdés úgy értelmezhető, hogy a kérdéses leírásokat is magában foglaló honlap tartalma minősülhet-e adatbázisnak.

Hangsúlyozandó, hogy a felperes által hivatkozott Szjt. 84/A. §-ban az adatbázis-előállítónak biztosított jogok a *sui generis* adatbázis védelemből fakadnak, azaz az adatbázis előállítóját illetik meg, és csak abban az esetben, ha az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt. A *sui generis* adatbázis védelem független attól a védelemtől, melyben az adatbázis párhuzamosan gyűjteményes műként részesülhet (Szjt. 61. §). Az adatbázis-előállító jogait az Szjt. kimerítően felsorolja. Az Szjt. 84/A. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogok az adatbázis tartalmának *egészét vagy jelentős részét* érintő felhasználásokra vonatkozik. A jelen ügyben szereplő három szövegrész a felperes adatbázis-előállítóként történő elismerése esetén sem volna az adatbázis jelentős

¹³ A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”.

részének minősíthető. Az Szjt. 84/A. § (3) bekezdése szerint „az adatbázis előállítójának hozzájárulása nélkül ismételt és rendszeresen nem másolható ki, illetve nem hasznosítható újra az adatbázis tartalmának jelentéktelen része sem, ha ez sérelmes az adatbázis rendes felhasználására, vagy indokolatlanul károsítja az adatbázis előállítójának jogos érdekeit.” Az adatbázis jelentéktelen részeire vonatkozóan tehát az adatbázis-előállítónak nincs kizárólagos engedélyezési joga, csak akkor léphet fel, ha „az adatbázis tartalma jelentéktelen részének felhasználása olyan összesített eredményt ad, amely már az adatbázis jelentős részének felhasználását közelíti meg”.¹⁴ Az adatbázis-előállítónak tehát nincs kizárólagos engedélyezési joga az adatbázisában szereplő valamennyi adat, az adatbázis valamennyi része vonatkozásában.¹⁵

Véleményünk szerint *sui generis* adatbázis védelem az Szjt. 84/A. § (5) bekezdése által megkívánt „jelentős ráfordítás” hiányában nem érvényesíthető, és a felperes honlapján szereplő három szövegrész nem minősül az Szjt. 7. §-a szerinti gyűjteményes műnek (így az Szjt. 60/A. § szerinti adatbázisnak) sem, mert tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése nem egyéni, eredeti jellegű.

Összefoglalva: a felperes nem minősül (a gyűjteményes műnek minősülő adatbázis szerkesztőjétől megkülönböztetendő) adatbázis-előállítónak (Szjt. 84/A. §). Megjegyzendő, hogy még ha felperes adatbázis-előállítónak minősülne is, akkor sem illelnék meg a honlapján található valamennyi szövegrésze vonatkozásában adatbázis-előállítóként kizárólagos engedélyezési jogok.

Ad 3. Mint az az első kérdésre adott válasz során kifejtésre került, az Szjt. tekintettel van a szerzők jogai mellett a „szabad információhoz jutás igényeire”¹⁶ is, ennek megfelelően nem a különféle szerzői alkotásból megismerhető tényeket, információkat védi, hanem az egyéni, eredeti módon *megfogalmazott információt*. A tényeket, információkat tartalmazó szerzői alkotásoknak a felhasználására is az Szjt. 16. § (1) bekezdése vonatkozik, mely szerint a „szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére.” Az Szjt. 16. § (6) bekezdése szerint „jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.”

a) Egy tényeket, információkat nagy mértékben tartalmazó, azokat egyéni, eredeti módon megfogalmazó *alkotás egészének* felhasználása tehát engedélyköteles, és eltérő megállapodás hiányában a felhasználásért díjazás is jár. Az olyan írások, amelyek *nem állnak másból*, mint tények és információk egyéni, eredeti elemek nélküli egyszerű felsorolásából, azaz amelyek nem szerzői jogi védelemre jogosult művek, közkinccs körébe tartoznak.¹⁷

Nincs akadályja viszont annak, hogy turisztikai látnivalókkal kapcsolatos tényeket, információkat több szerző is sajátos, egyedi módon fogalmazzon meg – ebben az esetben nyilván lesznek átfedések a művek között, azok azonban egymástól függetlenül, különböző személyek szellemi alkotótevékenységének eredményeként jönnek létre, és egymástól

¹⁴ Gyertyánfy i. m. 438.

¹⁵ Erre vonatkozóan ld. például az Európai Bíróság C-203/02 British Horseracing Board Ltd and Others v. William Hill Organization Ltd, valamint a C-545/07. sz. Apis-Hristovich EOOD v. Lakorda AD ügyeit, továbbá az SzJSzT 05/10., SzJSzT 23/08/01., SzJSzT 18/2004. sz. szakvéleményeit.

¹⁶ Szjt. preambuluma.

¹⁷ Ld. a korábban már említett SzJSzT 25/2000. sz. szakvéleményt, valamint az egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi törvények módosításáról szóló 2003. évi CII. törvénnyel a BUE 2. Cikkének (8) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az Szjt. 36. §-ának (1) bekezdéséből az Szjt. 1. § (5) bekezdésébe áthelyezett rendelkezést.

függetlenül mindegyik alkotás részesülhet szerzői jogi védelemben. Ilyenkor nem szolgai másolásról van szó, hanem párhuzamosan több (hasonló) szerzői mű születéséről. Amennyiben megfelelő mozgástér áll rendelkezésre, bizonyos fokú hasonlóságot meghaladó egyezőség esetén valószínűtlen (bár nem kizárt), hogy a két mű egymástól függetlenül jött létre. Ha a későbbi mű jogosulatlan felhasználással, a korábbi mű szolgai másolása útján jön létre, az kizárja az utóbbi írás egyéni, eredeti jellegét, és így szerzői jogi védelmét is.

A rendelkezésre álló adatokból megállapítható, hogy a felperes műve egészének felhasználására a jelen ügyben nem került sor.

b) Az Szt. értelmében nem csak az egész mű, de a mű *azonosítható részének* felhasználása is engedélyköteles főszabály szerint. „Akkor azonosítható a rész, ha ugyanúgy hordozza a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jelleget [Szt. 1. § (3) bekezdése], mint egy teljes alkotás. Az azonosíthatóság oltalmi kritériuma tehát azonos a szerzői jogi védelem egyéni-eredeti jellegre vonatkozó kritériumával.”¹⁸ Az természetes, hogy egy szöveges szerzői alkotás esetében minél kisebb részt vizsgálunk, annál kisebb az esélye, hogy az adott szövegrész rendelkezik (rendelkezhet) egyéni, eredeti jelleggel. Azaz pusztán szavak például nagy valószínűség szerint már nem fognak szerzői jogi védelemben részesülni.¹⁹ Ezen az sem változtat, ha az adott szövegrészeket nyilvánosságához közvetítő honlap üzemeltetője „Felhasználási feltételek” címén rögzíti, hogy a tartalom bármely részletének bármilyen felhasználása engedélyköteles.

Az alperes által üzemeltetett honlapon a kérdéses időszakban olvasható, a vízimalomra, valamint az ásványmúzeumra vonatkozó kifogásolt leírásrészek (ld. a bíróság által feltett 3. kérdés a) és b) pontjait) a felperes honlapján található vonatkozó leírásrészekkel szó szerint megegyeznek, míg a Mithras-szentélyről szóló leírásrész (ld. a bíróság által feltett 3. kérdés c) pontját) első öt mondata – egy szó kivételével – teljesen egyezik a felperes honlapján elérhető szövegrésszel, a hatodik mondat – első tagmondatát leszámítva – a felperes honlapján néhány bekezdéssel később olvasható, míg az utolsó, hetedik mondatához csak hasonló adattartalmú mondat található a felperesi szövegben.

Mielőtt az említett szövegrészek azonosíthatóságával kapcsolatban állást tudnánk foglalni, meg kell vizsgálnunk annak az alperes által is hivatkozott ténynek a szerzői jogi jelentőségét, hogy az említett leírásokat számos egyéb honlapon is megtalálhatjuk. Az alperes álláspontja szerint azzal, hogy a felperes az interneten is hozzáférhetővé tette a vizsgált szövegeket, maga tette „szabadon elérhetővé” azokat, és így a kérdéses szövegek már számos honlapon meg is találhatóak.

Kiindulópont, hogy egy szerzői alkotás lehívásra szolgáló nyilvánosságához közvetítése (Szt. 26. § (8) bek.) önmagában nem jelenti, hogy az adott alkotás ezután szabadon felhasználhatóvá válik. Az Szt. 26. § (8) bekezdése szerinti lehívásra hozzáférhetővé tételre nézve rendelkezésre álló néhány szabad felhasználási lehetőség – így a jelen ügyben nem releváns intézményi célú nyilvánosságához közvetítés,²⁰ valamint az idézés és az átvétel²¹ – eseteitől eltekintve a szerzői jogi védelem alatt álló művek, valamint azok azonosítható részei továbbra is a szerző engedélyével használhatóak fel. Az, hogy a bíróság által feltett 3. kérdés a), b) és c) pontjában szereplő szövegrészek számos egyéb honlapon is felhasználásra kerültek, a jelen ügyben vizsgálandó felhasználás megítélését nem befolyásolja, így az eljáró tanács e felhasználásokat nem vizsgálja. A fentiek alapján az eljáró tanács megállapítja, hogy az említett szövegrészek az összefüggő mondatok egymásutánosságából, a megválasztott

¹⁸ SzJSzT 44/2007.

¹⁹ Vö. SzJSzT 22/10.

²⁰ Szt. 38. § (5) bek.

²¹ Szt. 34. § (1)-(2) bek.

kifejezésekből, a rendelkezésre álló információ egymáshoz képest történő elrendezéséből fakadóan azonosítható résznek minősülnek.

c) Az információhoz történő szabad hozzáférést, valamint a felhasználók egyéb jogos igényeit nem csak az biztosítja, hogy maga az információ nem védett a szerzői jog által, hanem arra is lehetőség van, hogy egy szerzői alkotásból idézzenek a felhasználók.

Az egyéni, eredeti módon megfogalmazott információra nézve is van lehetőség engedély és díjfizetés nélküli felhasználásra a szabad felhasználás körében. Az Szjt. 34. § (1) bekezdése szerint „a mű részletét – az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.” Idézés céljára is csak nyilvánosságra hozott művek használhatók fel szabadon (Szjt. 33. § (1) bek.). Az Szjt. 33. § (2) és (3) bekezdése szerint a „felhasználás a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések alapján is csak annyiban megengedett, illetve díjtalan, amennyiben nem sérelmes a mű rendes felhasználására és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit, továbbá amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra.” „A szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket nem lehet kiterjesztően értelmezni.”

Az eljáró tanács felhívja a figyelmet, hogy az idézés jogszerűségéhez valamennyi feltétel teljesülésére szükség van,²² és esetről esetre ítéltető meg, hogy a törvényi feltételek fennállnak-e. A Berni Unió Egyleményt kezelő Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO/OMPI) az Egyleményről 1978-ban kiadott kommentárja szerint „annak megítélése, hogy mi tekinthető tisztességesnek (fair-nek) végső soron a bíróságok dolga, amelyek nyilvánvalóan figyelembe vesznek olyan kérdéseket, mint az átvett részlet aránya mind a forrásműhöz mind pedig az átvevő műhöz viszonyítva, és különösen azt, hogy milyen mértékben képes esetleg versenyezni az új mű az eredetivel.”²³

Az alperes arra hivatkozik, hogy a kérdéses leírások „szabadon elérhetőek voltak”, azokat szabadon felhasználhatta, az alperes „csak a forrást, és a szerző nevét mulasztotta el feltüntetni, a felperes ennek kiigazítását követelhetné”.

Mint kifejtettük, az interneten az Szjt. 26. § (8) bekezdése szerint lehívásra elérhetővé tett alkotások felhasználása is engedélyköteles, illetve azok a szabad felhasználás szabályai szerint használhatóak fel. Így a szabad felhasználás körében lehetőség nyílik ugyan idézésre, egy alkotásból történő idézés azonban nem lehet jogszerű a forrás megjelölése nélkül (pontosabban az ilyen felhasználás fogalmilag nem minősül idézésnek), az alperes pedig nem csak a felperesi honlapra, de bármely más olyan honlapra sem hivatkozik forrásként, ahol a kérdéses leírások – a felperes honlapján kívül, azonos szöveggel – megtalálhatóak. Az Szjt. 36. §-a értelmében a forráson kívül „az ott megjelölt szerző” megnevezése is szükséges az idézés jogszerűségéhez.

Véleményünk szerint a hazai internetes tartalom-átvétel gyakorlata és az erre a területre vonatkozó szerzői jogi alkalmazás alapján elvárható az alperestől, hogy az átvett tartalom forrását keresse meg és tüntesse fel, illetve tájékozódjon arról, hogy a honlapon annak tulajdonosa külön rendelkezik-e (impresszumban, felhasználási szabályzatban, szerzői jogi nyilatkozatban stb.) a tartalom-felhasználás szabályozásáról.

Megjegyezzük továbbá, hogy a felperes honlapján található szerzői alkotás nem azáltal részesül szerzői jogi védelemben, hogy a szerző az adott mű védettségét, a felhasználás feltételeit feltüntette a honlapján.

Összefoglalva: az eljáró tanács megállapítja, hogy alperes azonosítható – az idézést meghaladó – műrészeket használt fel honlapján. A felhasználás jogosulatlan, hiszen a

²² Gyertyánfy i. m. 198-200.

²³ Ezt a kommentárt az SzJSzT 25/2000. sz. szakvéleménye idézi.

jogosulttól a felhasználásra engedélyt nem szerzett, és mint szabad felhasználás nem állja meg a helyét, tekintve, hogy a felhasználás nem felel meg az idézés szabályainak (ideértve a szabad felhasználás általános szabályait is). Az alperes elmulasztotta megjelölni a felperesi honlapot, vagy más, a szöveget szintén szó szerint tartalmazó oldalt mint forrást, valamint a forrásnál esetlegesen feltüntetett szerző nevét. Állítása szerint a szöveget nem felperes honlapjáról, hanem „máshonnan illesztette be saját honlapjára”, ugyanakkor ennek a „más forrásnak” a honlapján történő megjelölését is elmulasztotta, így a felhasználás jogosulatlan (Szjt. 16. § (6) bek.).

Ad 4. Az eljáró tanács azon az állásponton van, hogy a díjazással kapcsolatos kérdések nem tartoznak a Testület hatáskörébe az SzJSzT korábbi általános gyakorlatának is megfelelően.²⁴

Mindezek mellett az eljáró tanács megjegyzi, hogy az Szjt. 16. § (4) bekezdésében foglalt, a szerzői jogdíj mértékére vonatkozó szabály szerint a díjnak a felek eltérő megállapodásának a hiányában a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel arányban kell állnia. A szerzői jogdíj mértékét tehát főszabály szerint a felek szabadon határozzák meg, azonban a jogosulatlan felhasználást követően a felhasználási díj mértékének utólagos meghatározásánál kiindulási alap lehet a felhasználásból származó bevétel nagysága is.²⁵ Ez az értelmezés azonban – az SzJSzT korábbi szakvéleménye szerint²⁶ – „nem eredményezheti bevétel elmaradása esetén a szerző díjának elmaradását, a szerző erre irányuló kifejezett nyilatkozatának hiányában.”

Ad 5. Az eljáró tanács megjegyzi, hogy az egyéb jogterületek által nyújtható védelem lehetőségei sem kizártak, ezek beható vizsgálatára azonban az SzJSzT-nek hatásköre nincs.

Az eljáró tanács megjegyzi továbbá, hogy annak a kérdése, hogy az alperesi honlapról mely időszakokban, pontosan milyen szövegek voltak elérhetőek, nem szerzői jogi kérdés, így nem tartozik a Testület hatáskörébe.

Ad 6. A 14. sorszámú felperesi, valamint a 16. sorszámú alperesi beadványban feltett releváns kérdéseket az eljáró tanács a bíróság által feltett kérdésekkel együtt válaszolta meg.

Dr. Grad-Gyenge Anikó, a tanács elnöke
Dr. Pogácsás Anett, a tanács előadó tagja
Mlinarics József, a tanács szavazó tagja

²⁴ Vö. SzJSzT 28/2001/1-2, SzJSzT 26/2004, SzJSzT 2008/009.

²⁵ Ld. SzJSzT 4/11.

²⁶ SzJSzT 26/2006.